

De verdeling van het beschikbaar inkomen en de consumptieve bestedingen van de Belgische huishoudens in de nationale rekeningen.

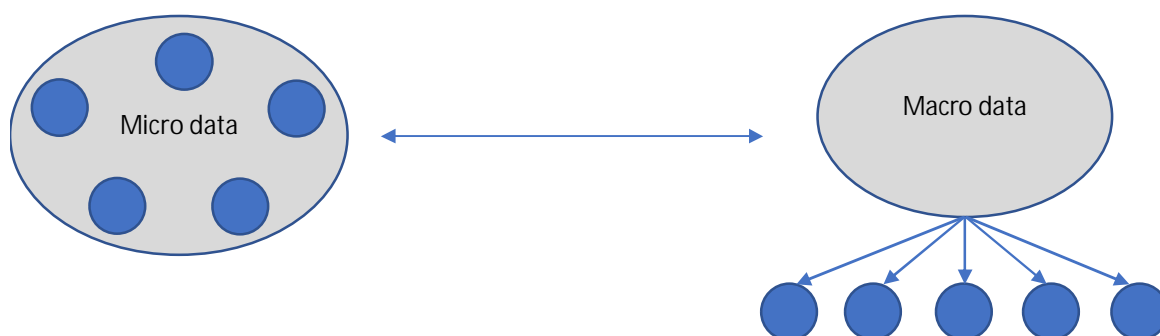
Op nationaal en internationaal niveau groeit al enkele jaren de vraag naar meer en betere indicatoren over het welzijn en de welvaart van de huishoudens. Dit uit zich voornamelijk in de belangstelling voor cijfers omtrent de verdeling van inkomen en vermogen en het daarmee gepaard gaand ongelijkheids- en herverdelingsvraagstuk. Om tegemoet te komen aan de vraag naar de verdelende dimensie van haar statistieken heeft de Nationale Bank van België zich geëngageerd in het gezamenlijk project van de OECD en EUROSTAT. De EUROSTAT/OECD Expert Group on Disparities in a National Accounts Framework (EG DNA) werd in 2011 opgericht met als doel om distributieve resultaten over inkomen, consumptie en sparen te produceren die consistent zijn met de aggregaten van de nationale rekeningen. Sinds 2019 participeert de Bank in de werkzaamheden van de werkgroep en startte zij met de voorbereidingen voor de eigen ontwikkeling van deze spreidingstatistieken.

Methodologie

De doelstelling van de EG DNA is om de verdelingsdimensie te ontwikkelen voor de nationale aggregaten van de huishoudenssector. Het verdelende aspect wordt toegevoegd aan de macrototalen door ze te confronteren met de microgegevens van bijvoorbeeld enquêtes of administratieve gegevens. De SILC-enquête (EU-SILC, Statistics on Income and Living Conditions) en de HBS-enquête (EU-HBS, Household Budget Survey) vormen, gezien hun algemene beschikbaarheid voor de Europese landen, de referentie-enquêtes voor de compilatie van deze statistieken. Daarnaast kunnen andere administratieve databronnen gebruikt worden die beschikbaar zijn op nationaal niveau, zoals gegevens die beschikbaar zijn uit de fiscale fiches van de huishoudens.

De EG DNA maakt hierbij gebruik van een stapsgewijze methodologie, waarbij de verschillen tussen microdata en macro-aggregaten stap voor stap worden weggewerkt. In eerste instantie wordt vooral getracht om de conceptuele afwijkingen tussen de microdata en de macro-aggregaten zo veel mogelijk te beperken. De afwijkingen die overblijven, worden op een gepaste manier toegewezen aan de huishoudens waarbij er veel aandacht wordt besteed aan de onderliggende oorzaken van de micro-macro kloof. De allocatiemethodes kunnen specifiek zijn, door bijvoorbeeld rekening te houden met de leeftijd en samenstelling van de huishoudens, of proportioneel wanneer de verschillen tussen micro en macro eerder klein zijn. Bij de sociale overdrachten in natura zullen gezinnen met kinderen bijvoorbeeld meer genieten van onderwijs terwijl ouderen meer gebruik zullen maken van de gezondheidszorg.

De huishoudens worden ten slotte gegroepeerd waarna er indicatoren ontwikkeld worden voor de verschillende huishoudensgroepen. Belangrijke ongelijkheidsindicatoren die gemeten kunnen worden zijn bijvoorbeeld de Gini-coëfficiënt of het aandeel van de armste/rijkste inkomensgroep in het totale beschikbare inkomen van België.

Figuur 1 : de confrontatie tussen de microbronnen/huishoudensenquêtes en de macrototalen van de nationale rekeningen maakt een verdeling van de nationale aggregaten per huishoudensgroep mogelijk.

Experimentele resultaten 2020

Voor de lidstaten van de EU werd een oefening opgestart waarbij EUROSTAT op centraal niveau voor elke lidstaat resultaten ontwikkeld heeft volgens een geharmoniseerde methodologie. Deze Europese oefening werd uitgevoerd in overleg met de statistische instellingen verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de nationale sectorrekeningen en voor de huishoudensenquêtes. Op basis van de SILC-enquête en de HBS-enquête werden de verschillende inkomens- en consumptiecomponenten van de huishoudenssectorrekening verdeeld naar inkomenskwintielen.

Resultaten van deze Europese oefening worden in december 2020 voor het eerst gepubliceerd, onder een experimentele status. Daar de Bank later in het project is gestapt werd ervoor geopteerd om de eigen eerste voorlopige ramingen nog niet te publiceren maar te kiezen voor de resultaten die EUROSTAT realiseerde in haar Europees project. De experimentele status impliceert dat de resultaten onderhevig zijn aan methodologische knelpunten.

Next steps

Deze experimentele oefening vormt het startpunt van een lange-termijnproject van de Bank, met de doelstelling om distributieve statistieken op een regelmatige basis en voor een lange tijdsreeks te produceren. De inzichten van de experimentele oefening zullen gebruikt worden om kwalitatieve verbeteringen aan te brengen in het compilatieproces voor de spreidingsstatistieken, en zijn tegelijk een uitdaging voor de eigen macro-economische aggregaten. Naast de voornaamste enquêtes die gebruikt worden op Europese niveau onderzoekt de Bank ook het gebruik van fiscale gegevens en de integratie van het Belgische luik van de ECB-HFCS (Household Finance & Consumption Survey). Daarnaast zal er extra aandacht besteed worden aan de extremen in de inkomensverdeling. In de loop van de volgende jaren zal de Bank, in functie van de vooruitgang van haar interne verbeterprojecten, dus ook haar eigen experimentele resultaten ter beschikking stellen. De officiële publicatie staat gepland in 2024, met tijdreeksen die zich over langere periode uitstrekken, en kadert in de 5-jaarlijkse methodologische revisie van de nationale rekeningen.

Publicatie EUROSTAT:

De Belgische resultaten werden ontwikkeld door EUROSTAT en zijn raadpleegbaar via onderstaande website. De resultaten hebben betrekking op het referentiejaar 2015 voor de inkomens en op het jaar 2014 voor de consumptie-items. Zowel de micrototalen (HBS/SILC) als de macro-aggregaten van de nationale rekeningen worden per inkomens- en consumptiecomponent verdeeld over 5 inkomenskwintielen. De verschillen tussen de micro- en macrovariabelen worden in kaart gebracht aan de hand van een dekkingsgraad, waarbij dus de totalen van de microvariabelen worden vergeleken met de totalen van de nationale rekeningen. Er wordt per lidstaat ook een sensitiviteitsanalyse voorzien, waarbij er verschillende hypothesen gesimuleerd worden om de robuustheid van de resultaten te testen. Deze analyse omvat ook enkele indicatoren om de ongelijkheid tussen de huishoudensgroepen te meten.

De methodologische keuzes bij de ontwikkeling van de resultaten worden eveneens toegelicht in een document dat ter beschikking wordt gesteld op de experimentele sectie van hun website. De resultaten hebben een experimentele status en kunnen dus op regelmatige basis herzien worden naarmate de werkzaamheden van het project vorderen.

<https://ec.europa.eu/EUROSTAT/web/experimental-statistics/ic-social-surveys-and-national-accounts>